

Transskription af:

Obscuritas

3:6 En åndelig affære: Da Karen Blixen og Thorkild Bjørnvig indgår en pagt

Vært og tilrettelægger: Louise Lindblad

Medvirkende: Elisabeth Nøjgaard, direktør, Karen Blixen Museet, og Poul Grinder-Hansen, fortæller

Redaktør: Rikke Caroline Carlsen

Fortæller: Karen Blixen sidder ved skrivebordet i den blågrå stue på Rungstedlund. Dagslyset falder blødt ind gennem vinduet ved siden af hende. Den aldrende forfatter har en turban bundet om håret og tung sminke omkring øjnene. Hun sidder fredeligt og kigger ud over Øresund, mens hun bryder seglet på et håndskrevet brev, hun har modtaget. Hun genkender straks håndskriften. Det er fra Thorkild, han er på et ophold i Paris. Blixens øjne vandrer ned gennem ordene, som den unge digter har skrevet til hende, da hun pludselig i vrede slår hånden i skrivebordet. Og så går der ikke lang tid, før Thorkild Bjørnvig, der går rundt et sted tolv hundrede kilometer fra Rungstedlund. Snubler og slår sit hoved.

Louise Lindblad: Du lytter til Obscuritas, sæsonen om danmarkshistoriens obskure kærlighedshistorier. Da den berømte forfatter Karen Blixen og den unge, spirende digter Thorkild Bjørnvig i 1950 indgår en ubrydelig pagt. Bliver det begyndelsen på et tæt og foruroligende venskab, et platonisk kærlighedsforhold, som ændrer dem begge for livet, og som får fatale konsekvenser for mennesker, som står dem nært. Og med til historien om en af det tyvende århundredes største forfattere, Karen Blixen, hører også, at hun tidligere i sit liv har indgået en anden pagt, en pagt med Djævelen. Mit navn er Louise Lindblad. Jeg er taget til Rungstedlund, hvor Karen Blixen boede det meste af sit liv og er begravet under et stort smukt bøgetræ. Det er her, at Blixen og Bjørnvig mødes første gang. Året er 1948, og Thorkild Bjørnvig går med ærefrygtige skridt på stien, der fører hen til kunstner hjemmet her nord for København.

Elisabeth Nøjgaard: Han er kommet som en nyslået nydebuterende forfatter omkring tredivå år, som for første gang skal møde Danmarks største på den tid nulevende forfatter Karen Blixen på hendes navnkundige hjem Rungstedlund, hvor hun har inviteret til middagsselskab. Og hun er jo på det tidspunkt dobbelt så gammel som ham og verdensberømt og en veritabel stjerne. Så han har givet været spændt og lidt benøvet måske.

Louise Lindblad: Elizabeth, vil du præsentere dig selv? Og hvor det er vi to står lige nu?

Elisabeth Nøjgaard: Jeg hedder Elisabeth Nøjgaard og er museumsdirektør på Karen Blixen Museum Rungstedlund, og vi står her på gårdspladsen til Rungstedlund, som ser ud, sådan som Karen Blixen fik den indrettet efter sine forældres tid med en gårdsplads med småsten, med perlesten, og et stort lindetræ midt på pladsen med en lille bænk, hvor man kan sidde og nyde udsigten og tale sammen.

Louise Lindblad: Thorkild er kommet gående her og gået ind herovre.

Elisabeth Nøjgaard: Han er kommet gående her og kommet ind af indgangen til Ewalds stue, som er i østgavlen ud mod Øresund, hvor hovedindgangen var dengang det var et hjem og ikke et museum.

Louise Lindblad: Lad os gå indenfor...

Thorkild Bjørnvig træder indenfor på Rungstedlund. Han går forbi Karen Blixens arbejdsværelse, Ewalds stue, som har udsigt til Øresund. Han går videre ind i spisestuen, hvor de to hovedpersoner om lidt skal spise en middag sammen.

[...]

Hvis jeg må... Jeg er jo vant til, at man ikke må røre ved noget...

[...]

Her sætter vi os, Elisabeth Nøjgaard og jeg, ved det smukt opdækkede spisebord midt i rummet, hvor et, som Karen Blixen selv omtalte det, himmelsk lys, strømmer ind ad vinduerne.

Elisabeth Nøjgaard: Der er meget høje ampir-lignende spejle på begge sider af spisebordet. Og så er der ellers kobberklenodier og mahogniskuffedarier og små konsolbord med keramik, og så er der altid i midten af det hele en af Karen Blixens smukke vaser med en overdådig buket, som hun selv har været ude og plukke tidligt om morgenen, stillet i en spand med vand, mens hun spiste morgenmad, og så har hun i løbet af dagen skabt et kunstværk midt på bordet. Og her bliver Thorkild Bjørnvig inviteret til middag. Han har fået at vide i invitationen fra Karen Blixen, må vi lægge til grund, at det er fordi Karen Blixens niece er meget optaget af hans debutværk 'Stjernen bag gavlen', en digtsamling, som er kommet jeg tror, det er året før. Men det viser sig under det her middagsselskab, at Caritas Bernstorff, som hun hedder, aldrig har hørt om Thorkild Bjørnvig bog. Så det er nok dér, han får en fornemmelse af, at det var Karen Blixen, der var optaget af hans debutværk.

Louise Lindblad: Thorkild Bjørnvig sidder på den ene side af spisebordet med sit mørke, bølgede hår redt i en sideskilning. Han er på det her tidspunkt i begyndelsen af sine 30'ere, digterdebutant og så er han også gift med Grethe Bjørnvig. Sammen har de sønnen Bo. Overfor ham sidder hun så, Karen Blixen.

Elisabeth Nøjgaard: Man skal forestille sig, at Karen Blixen her som er i begyndelsen af tresserne, der er hun. Og det har hun været i flere år, hvilket er meget usædvanligt for en for en samtidskunstner, der er hun en verdensstjerne. Hun er simpelthen debuteret i USA i 1934 med 'Seven Gothic Tales' og er blevet øjeblikkeligt en succes i USA, hurtigt oversat til England og Frankrig og mange andre lande. Og året efter kommer hun så i Danmark med værket og siden hen høster hun fantastiske anmeldelser, især i udlandet og er en kunstner, en personlighed, som er som et magnetfelt her på Rungstedlund. Det er... Fra hele verden kommer journalister, forfattere, de største fotografer og alt muligt godtfolk og opsøger, som man elsker at kalde hende, baronessen på Rungstedlund, for at simpelthen møde hende, interviewe hende, høre om hendes syn på det ene og det andet. Og alle, der oplever Karen Blixen beretter, at det er en oplevelse, de aldrig glemmer. Hun har haft en helt fantastisk tiltrækningskraft og fascination og evne til, det må jeg lægge til grund, at være til stede i sine gæsters nærvær og så var hun morsom. Hun har tryllebundet sine gæster, fordi hun elskede at fortælle historier, og det var ofte meget morsomt.

Louise Lindblad: Det er også 17 år siden, at hun måtte opgive sit eventyr i Afrika, sin kærlighed der, og sin farm dér.

Elisabeth Nøjgaard: Ja, hun kommer hjem i 1931 efter 17 år i Kenya og er på det tidspunkt 1931 midaldrende, fuldkommen blanket af økonomisk, hun er alene, fordi hun er blevet skilt fra Bror, hendes store kærlighed Denys Finch Hatton er død, og frem for alt, så har hun måtte tage afsked med sit livs største kærlighed, Kenya. Hun beskrev selv de 17 år i Kenya som hendes virkelige liv og resten som sand der løb gennem fingrene. Og det er jo det jo i det... Det er i den sindstilstand, at hun i trediverne sætter sig for, på trods af alt, at blive forfatter. Hun troede absolut ikke på sine egne evner, men hun sætter sig derfor. Hun arbejder hårdt, og det lykkes.

Louise Lindblad: Men med til historien om Karen Blixens succes og evne til at omforme alt, hun oplever, også det tragiske, til fantastiske fortællinger hører også en åndelig kraft. Måske et mørke. Måske en pagt med djævelen.

Elisabeth Nøjgaard: De senere år da Karen Blixen er netop omkring de 60 år, der ynder hun at underholde nogle af de yngre mænd der opholder sig på Rungstedlund, med jævne mellemrum at underholde dem med en fortælling om, at hun har indgået en pagt med djævelen og hendes fortælling til dem, er, ifølge deres referat, for det ikke noget, Karen Blixen selv har skrevet eller i øvrigt fortalt om... Men flere unge yngre mænd fortæller denne historie, at Karen Blixen har fortalt dem, at da hun var ung, så vendte Gud hende ryggen, fordi... eller på den måde, at hun at hun måtte opgive at være en ung kvinde, der kunne favne og elske på traditionel vis. Og med det mener hun, at hun får ikke børn, hun lykkedes ikke med at stifte en traditionel familie, og i den situation fortæller hun de unge mænd, at så måtte hun vende sig til djævelen, som lo af hende eller til hende, og med ham indgik hun en pagt med djævelen indgik hun så en pagt, at mod at give ham sit liv, så ville han forvandle alt, hvad hun oplevede til.... Så ville han gøre hende i stand til at forvandle alt, hvad hun oplevede, til historier.

Louise Lindblad: Deres middag her, og deres første møde, hvad udvikler sig til?

Elisabeth Nøjgaard: Det udvikler sig i starten til at de begynde at skrive breve til hinanden og af og til bliver Thorkild Bjørnvig så inviterede til te her på Rungstedlund og de taler om litteratur og kunst og har en forbindelse. Jeg tror, de oplever en forbindelse. De har interessante samtaler, og de glædes ved hinandens samvær. Og så udvikler det sig afgørende på et tidspunkt, hvor Thorkild Bjørnvig er taget med sin hustru Grethe ind til København i 1950 for at høre et foredrag, Karen Blixen holder i København, og da han tager hjem derfra, så er han, man må næsten sige, i en form for ekstase. Han er, som han fortæller, Hver gang han har været sammen med Karen Blixen, så går han fra de her møder og har en følelse af, at verden er blevet større. Altså, han er ovenud begejstret, så han sætter sig ned og skriver prompte et brev til Karen Blixen, hvor han tilbyder at blive hendes tjener for den tid hun har tilbage at leve i. Det er et meget mærkeligt brev.

Louise Lindblad: Thorkild Bjørnvig skriver: "Endelig har jeg truffet noget, der er en mening i. Jeg har altid ledt efter nogen at tjene, men ingen fundet. Lad mig da tjene Dem i den tid, der er igen."

Elisabeth Nøjgaard: Ved skrivebordet i Ewalds stue, som var Karen Blixens arbejdsværelse. Der har hun en lille, man kan næsten kalde det pult, med sådan en træk-ud bordplade, hvor hun havde sin Corona-skrivemaskine, og hvor hun formentlig har siddet og åbnet dagens post.

Louise Lindblad: Og hvad er det så, der står i det her mærkværdige brev, som Torkild har skrevet til hende?

Elisabeth Nøjgaard: Thorkild Bjørnvig har simpelt hen aftenen før skrevet til hende, at det er så uhyre sjældent, at man møder en kunstner, hvor mennesket er lige så stort som den kunst, den kunstner har skabt. Nu vil han, det har han altid drømt om, skriver han, tilbyde at tjene hende resten af hendes tid... Det tilbyder han hende, og så vil han, når hun ikke er der mere fortælle om hende, ligesom hun nu fortæller om Fara, hendes somali-tjener i Kenya. Det er det han tilbyder hende.

Louise Lindblad: Altså hvordan tjene hende?

Elisabeth Nøjgaard: Det er jo svært at sige, fordi hvad har der foregår i Thorkild Bjørnvigs hoved. Men... Jeg tror at man for at forstå det, så må man vide, at forud for sådan et brev er jo gået mange samtaler med Karen Blixen, hvor hun har fortalt ham om sin fortid og ikke mindst sin 17 år i Afrika, og hun har fortalt ham, at hun i Kenya indgik en pagt med somali-tjeneren Fara. Det var ikke noget, de skrev ned, men det var en stiltiende overenskomst mellem dem om altid ikke at tjene hende, men sammen at værne om husets ære. Og det skal man forstå, Karen Blixen, hun var optaget af ære, troskab og loyalitet, og det må være det, han skriver ind i, når han skriver sådan et brev, han tilbyder hende sin loyalitet og troskab og værner om hendes ære, blandt andet ved at fortæller om hende, når hun er død. Det er jo flot tilbud at få, men meget usædvanligt.

Louise Lindblad: Og hvad svarer hun?

Elisabeth Nøjgaard: Jeg tror Karen Blixen syntes ikke det spor overraskende eller usædvanligt. Det... Hun skriver straks et brev og siger: "Kære Thorkild Bjørnvig, De gjorde mig en stor glæde med Deres brev. Det er meget godt at vide, at der er et menneske, jeg kan stole på, som jeg stolede på Fara."

Elisabeth Nøjgaard: Og hun tilbyder ham at lægge sin kappe over hans skuldre og besjæler ham med trefjerdedele af hendes ånd. Ligesom Elias besjælede Elisa i den gammeltestamentlige fortælling, og ja så: "Deres Karen Blixen". Så er det ligesom besejlet. Ikke så meget pjat.

Louise Lindblad: Og med de ord indgår Karen Blixen og Thorkild Bjørnvig i 1950 deres pagt. En ubrydelig pagt. En forpligtende pagt.

Elisabeth Nøjgaard: Når man læser deres pagtbreve, Thorkilds invitation og Karen Blixens kvittering, så er rollerne jo fordelt. Thorkild Bjørnvig overgiver sig til at tjene Karen Blixen for at værne om hendes ære og fortælle hendes historie. Så det er jo en loyalitetstilkendegivelse. Karen Blixen på den anden side forpligter sig til at besjæle Thorkild Bjørnvig, og i det ligger der som udgangspunktet for deres relation en form for mentoraftale; at Karen Blixen vil hjælpe Thorkild Bjørnvig til at blive en endnu større kunstner. Og for Karen Blixen er der ingen tvivl om, at en stor kunstner skal have et levet liv på godt og ondt bag sig, som hun selv havde store sorger, store glæder. Og det har hun nok en ambition om, at det skal Thorkild Bjørnvig også erfare for at kunne udvikle sig som kunstner. Og der synes hun jo nok, at han spænder ben for sig selv ved at leve så traditionelt borgerligt med hustru og lille barn. Og det er jo noget værre rod, når man skal ud og have weltsmertz, og altså... man skal ud og opleve at blive rusket igennem af livet for at kunne omsætte det til kunst.

Louise Lindblad: En af de ting, Karen Blixen overtaler Thorkild Bjørnvig til, er at tage til Paris. Han skal ud og leve livet, så han kan bedrive stor kunst. Han skal udfordre sig selv inden for det franske sprog og den franske litteratur. Og så skal han løsrive sig fra sine borgerlige forpligtelser derhjemme hos hustruen Grethe og sønnen Bo. Jeg begynder at få lidt en fornemmelse, en lidt uhyggelig fornemmelse af, at Karen Blixen er kontrollerende i den her relation. At hun går ind og styrer hvad Thorkild han skal på en kontrollerende måde.

Elisabeth Nøjgaard: Der er ingen tvivl om, at Karen Blixen elskede... Altså, hun elskede teatret, hun elskede tanken om marionetdukker, som man fører rundt på scenen. Hun elskede at sammensætte et middagsselskab, så der var modsætninger og udfordringer repræsenteret omkring bordet, og hun elskede at drille sine venner og familie, og hun, jeg tror hun virkelig havde ambitioner på Thorkild Bjørnvigs vegne. Hun ville ham virkelig godt. Men man skal også huske, at det kan godt være, at hun dirigerer ham rundt i manegen, men han var en voksen mand på 30 år

med hustru og barn og en forfatterkarriere i gang. Han var jo ikke et barn. Han var en voksen mand. Han har kastet sig ud i det. Han har nok tænkt, at han var for heldig til at det kunne være sandt, at komme under den store forfatters kappe.

Louise Lindblad: På et tidspunkt, mens Thorkild Bjørnvig er i Paris, sidder Karen Blixen som vanligt her ved sit skrivebord i den blågrå stue på Rungstedlund og åbner dagens morgenpost. Og i stakken er der et brev fra Thorkild.

Elisabeth Nøjgaard: Da Thorkild Bjørnvig er i Paris, har han inviteret sin hustru og barn til at bo det meste af tiden sammen med sig, og det er meget frustrerende og for Karen Blixen og især da hun modtager et brev fra Thorkild Bjørnvig, hvor han fortæller, at han har rigtig svært ved at lære fransk. Det går dårligt med den undervisning, og han mener simpelthen ikke, han har flair for det, og hun bliver så ophidset, at hun ifølge Thorkild Bjørnvig referat, at hun banker hårdt i bordet her på Rungstedlund. Og ifølge Thorkild Bjørnvig - vi har jo intet af dette her fra Karen Blixen - det er kun Thorkild Bjørnvigs referat. Men ifølge ham, så er det næsten samtidig, at han snubler og slår sit hoved og får en meget alvorlig hjernerystelse.

Louise Lindblad: Og ifølge Thorkild Bjørnvig, så mener Karen Blixen selv, at hun er skyld i, at det sker, at hendes bank i skrivebordet er grunden til, at Thorkild han falder og slår hovedet.

Elisabeth Nøjgaard: Det er det, han fortæller, og det er meget specielt, fordi han var nok ret overbevist om, at Karen Blixen havde overnaturlige evner eller meget dybe evner for at forstå eller for at gå ind i forbindelsen med et andet menneske, og det var han ikke ene om. Der var flere af de her unge kavalerer, kan man kalde dem, på Rungstedlund, blandt andre litteratur- og senere litteraturprofessor Aage Henriksen, som var overbevist om, at Karen Blixen havde særlige evner for at læse et andet menneske for at gå ind i deres, ligesom gå ind i deres sjæl og vide, hvad de vil sige, og hvad de vil gøre og tænke, før de selv vidste det. Så det var Thorkild Bjørnvig ikke alene om.

Louise Lindblad: Vi er tilbage til Blixens anden pagt. En af dem, hun indgik tidligere i sit liv, nemlig pagten med Djævelen. Overfor Thorkild Bjørnvig og andre i hendes nærmeste kreds omtaler hun sig selv som djævelens veninde. Hun fortæller, at hun er en heks, Men spørgsmålet er: Hvad er virkelighed, og hvad er fiktion i Blixens tryllebindende fortællinger?

Elisabeth Nøjgaard: Og der vil jeg nok anbefale, at man husker, at Karen Blixen var en spøgefugl. Altså, hun elskede at drille sine omgivelser, og hun elskede jo netop den dramatiske, fantastiske fortælling. Så hun har dramatiseret en del af hendes livshistorie, som selvfølgelig har bund i noget faktisk oplevet, men som hun gør virkelig til et drama af dimensioner.

Louise Lindblad: Så denne her. Fortælling, der er opstået i hvert fald efter hendes død, om at nærmest at Karen Blixen bliver omtalt som en moderne heks. Altså. Hvor stammer den fra?

Elisabeth Nøjgaard: Ja, måske fra hende selv og hun kurserer senere i livet over den vanskelige situation hun stod i, da hun kommer hjem fra Kenya i 1931 og er midaldrende, vel at mærke, uden uddannelse og uden udsigt til nogen som helst karriere. Familien forventer, hun skal sætte sig ned og være en holdt kvinde i sin mors hjem med lomme penge fra hendes lillebror, som jo var den, der arvede dengang. Og det er jo det, hun ikke har tænkt sig. Og da hun senere i livet har mere overskud til at se tilbage på den situation, så siger hun, at der var tre positioner, hun kunne indtage. Hun kunne blive priorinde for et kloster, men der var ikke nogen ledig stilling på det tidspunkt, eller hun kunne blive bedstemor, men det var hun jo blevet for gammel til, at få børn og børnebørn. Og så var der kun en position tilbage, og det var at blive heks.

Louise Lindblad: Tror du på noget tidspunkt, at Thorkild Bjørnvig er bange for Karen Blixen?

Elisabeth Nøjgaard: Det er svært at sige. Jeg synes ikke. Når man læser hans erindring om og om forholdet, så synes jeg ikke, han virker bange for Karen Blixen. Jeg tror, han har dyb respekt for hende, og han var sikkert også nervøs for hendes fordømmelse, hvis han ikke levede op til hendes til hendes ønsker for ham. Men han var ikke sådan angst for hende. Det tror jeg simpelt hen ikke. Han havde blot en kolossal respekt for hende.

Louise Lindblad: Ovenpå den alvorlige hjernerystelse bliver Thorkild Bjørnvig inviteret til at komme og bo på Rungstedlund for at komme til kræfter og få tid og ro til at digte.

Elisabeth Nøjgaard: Flot. Det er så flot.

Louise Lindblad: Han flytter ind på den grønne digter stue.

Elisabeth Nøjgaard: Det er jo højst ejendommeligt, fordi han jo er gift med Grethe og har barn og et dejligt hjem med tjenestepiger og masser af plads og sit eget arbejdsrum. Men han flytter simpelthen ind i nogle måneder på Rungstedlund, og han beskriver selv, at han ser egentlig ikke så meget til baronessen, som han kaldte hende. Han blev selv kaldt magisteren her. Fordi han får lov til at passe sig selv om dagen. Der bliver serveret mad for ham, og så kan han ellers bare gå ture med Karen Blixens hund og komme til hægterne og så om aftenen cirka klokken ved 20 tiden, blev der serveret et lille måltid herinde, hvor Karen Blixen ofte spiste sammen med ham ved bordet her ved siden af. Og der talte de ikke om Thorkild Bjørnvig og litteratur, men om kunst i al almindelighed og Karen Blixen spillede musik på den gamle rejsegrammofon, som var med hjem fra Kenya.

Louise Lindblad: Og den virker endnu?

Elisabeth Nøjgaard: Det gør den.

Louise Lindblad: På det her tidspunkt, mens Thorkild bor her hos Karen Blixen, er det stadig... Er han stadig hendes sådan kunstprojekt? Er det ligesom det, der fylder mest i deres relation, eller er der også kommet nogle andre følelser ind i det her forhold.

Elisabeth Nøjgaard: Det er svært at sige, men det er... De er nok kommet meget tæt på hinanden, og Karen Blixen er måske blevet meget dominerende i forhold til at forvente, at Thorkild Bjørnvig vitterligt efterlever. Pagten i den forstand, at det skulle være totalt troskab over for Karen Blixen, altså mentalt troskab. Der har de nok lagt meget forskellige ting i pagten, hvor Thorkild Bjørnvig har i sin livsglæde og hvad skal man kalde det sin forestilling om, at livet bare skulle leves, så har han på en eller anden måde troet, at han både kunne leve et konventionelt ægteskab og indgå i denne her pagt om at tjene Karen Blixen. Karen Blixen. Han er nok blevet lidt løbet over ende af sin egen sympati for Thorkild Bjørnvig, som måske var mere end bare et venskab, men også en en forhåbning om, at de kunne... Jeg tror ikke, hun havde nogen som helst forhåbning om en erotisk relation, for det var ikke noget, hun var optaget af, må vi lægge til grund. Men hun har nok forventet mere af ham og troet kunne lade sig gøre, end han kunne give tilbage.

Louise Lindblad: Nu siger du, at der er ikke noget erotisk i deres relation, men Karen Blixen opfordrer ham på et tidspunkt til at stifte bekendtskab med erotikken på en på en anden måde. Hvordan?

Elisabeth Nøjgaard: Som led i Karen Blixens bestræbelser på, at Thorkild Bjørnvig oplever livet på godt og ondt, så opfordrer hun ham til at finde sig det, hun kalder en slangetæmmerske, og med det mener hun en erotisk affære. Og det er igen det her med. For Karen Blixen var ægteskabet destruktivt, destruktivt for at være kunstner, destruktivt for friheden.

Louise Lindblad: Og det er her, at en tredje kvinde kommer ind i historien. Benedicte Jensen.

Elisabeth Nøjgaard: Om det ender fuldstændig galt. Det bliver jo ikke bare en menage a trois. Det har frygtelige konsekvenser, fordi Thorkild Bjørnvig som led i det her eksperiment om at udforske livet tager han også til Berlin for at studere - det er også Karen Blixens ønske, og det var egentlig ikke noget, han var specielt interesseret i, men igen rejser han væk fra familien efter Karen Blixens ønske, og her får han besøg af deres fælles ven, Karen Blixens og Thorkild Bjørnvigs fælles ven, som er Benedicte, som er gift med Thorkilds mesen, Karen Blixens vældig gode ven Knud V. Jensen og Benedicte bliver sendt af sted for at trøste Thorkild, som er trist og ulykkelig over at sidde alene nede i Berlin, som han slet ikke havde ønsket. Men der sker så det under det besøg, at de forelsker sig i hinanden, Benedicte og Thorkild. Og det bliver faktisk en virkelig dyb og langvarig forelskelse og en affære mellem de to, af en eller anden karakter, i hvert fald en mere involverende relation end en erotisk affære.

Louise Lindblad: Og hvad siger Karen Blixen til det, da hun hører om den her affære?

Elisabeth Nøjgaard: Ifølge Thorkild Bjørnvig bliver hun rasende, hun bliver decideret skinsyg, altså jaloux. Og her tror jeg, at Karen Blixen mister overblikket for en kort tid. Det er simpelthen for meget for hende, og man kan jo godt sætte sig ind i det, fordi det jo skæbnesvangert. Hun var også god venner med Benedicte og Knud V. Jensen var hendes overordentlig gode ven, og Thorkild Bjørnvig skulle blive en stor kunstner, han skulle ikke blive skilt for at gifte sig med en anden. Det er jo kaotisk. Det er det, det går... Kortene er slet ikke landet, som de blev spillet. Den er en katastrofe.

Louise Lindblad: I den efterfølgende tid beder Karen Blixen flere gange Thorkild Bjørnvig om at sætte hende fri. Lade hende gå. Hun kan ikke selv bryde pagten. For hende er den ubrydelig. Men det kan Thorkild ikke imødekomme. Han er draget til Karen Blixen af en kraft, han ikke selv har magt over. Efter lange overvejelser ender det dog med, at Thorkild Bjørnvig i et brev endegyldigt bryder pagten i 1952.

Elisabeth Nøjgaard: Og Thorkild Bjørnvig skriver i det afskedsbrev, og det er virkelig smukt, og han skriver blandt andet, at engang troede jeg, at jeg ville gå til grunde, hvis jeg forlod dig. Nu ved jeg, at jeg ville gå til grunde, hvis jeg blev hos dig.

Louise Lindblad: Så pagten mellem Karen Blixen og Thorkild Bjørnvig, den opløses. Det ender med et brud. Men for historiens to bipersoner kan man sige Grethe og Benedicte, der ender kærligheden jo decideret fatal. Hvad er det, der sker?

Elisabeth Nøjgaard: Altså, Thorkild Bjørnvig forestiller sig, at han efter bruddet med Karen Blixen kan gå tilbage til det lille pandekagehuset, som de kaldte det, ved Sletten Havn, og leve sammen med Grethe og deres barn. Der er kommet en datter til, og som om intet var hændt. Men han fortsætter med at være i forbindelse med Benedicte, hvor de har en eller anden form for affære. Og Benedicte bliver så ulykkelig over, at det ikke kan lade sig gøre, at hun lader sig skille fra Knud V. Jensen og flytter til England for en periode. Og det ender også med nogle år senere, at Thorkild Bjørnvig må lade sig skille fra Grethe, som på et tidspunkt har forsøgt at begå selvmord, men heldigvis ikke lykkes. Og Benedicte bliver ved med at opsøge Thorkild Bjørnvig i årene efter. Hun bliver selv gift og får to børn, men martres sønder og sammen og har formentlig også en udfordret sjæl, så hun bliver så psykisk belastet, at hun drukner sig selv i havet, mens hendes to børn er i deres sommerhus.

Louise Lindblad: Man kan sidde tilbage med den opfattelse, at pagten er og var Karen Blixens spil. At hendes brikker var Thorkild Bjørnvig, Grethe, Knud V. Jensen og hans kone Benedicte. Og at Blixen som en anden dæmonisk dukkefører har styret Bjørnvigs handlinger og forført ham åndeligt og måske endda magisk. At hun er skyldig i at undergrave et ægteskab og at spinde en intrige og en affære, som det på så tragiske vis viste sig, at hun ikke er den eneste, der ikke kan leve med. Men det er en udlægning af historien. Jeg gad så godt høre Karen Blixens egen.

Elisabeth Nøjgaard: Man må sige, det var en relation på fuldstændig ulige konditioner. Thorkild Bjørnvig troede, at han kunne indgå i en. Tænd og sluk relation med Karen Blixen, som var hans overmand på så mange punkter, kunstnerisk, menneskeligt, erfaringsmæssigt. Det var ulige konditioner. Måske ville Karen Blixen også have tænkt tilbage på det på den måde. Det, vi ved, er, det har været meget privat for hende, det er ikke noget, hun selv har fortalt om. Men hun skrev en fortælling efter pagten var slut, som hedder Ekko, hvor hun... Hvor hovedpersonen kunne være Karen Blixen, den store kunstner, der har mistet sit allerstørste, Kenya måske, og som kan forløse en ung drengs evner, her er det så som operasanger, og det ender med en kæmpe øh... Det ender også katastrofalt, hvor den unge dreng kaster sten i hovedet efter den store ældre kunstner, som ensom går ned ad bjerget videre på sin vej ud i verden i søgen efter nye livskapitler.

Louise Lindblad: Hvis jeg havde spurgt Karen Blixen, om hun nogensinde brød sin pagt med djævelen, tror du så bare, hun havde grint af mig?

Elisabeth Nøjgaard: Helt sikkert. Hun holdt netop af djævelen, fordi hun så djævelen som den, der har humor og ler af os alle sammen.

Fortæller: Du har lyttet til historien om pagten mellem de to berømte forfattere Karen Blixen og Thorkild Bjørnvig. Det er historien om et tæt og foruroligende venskab. Et platonisk kærlighedsforhold, der efter fire år endte med et brud, og som fik personlige omkostninger for dem begge. Men for Thorkild Bjørnvigs hustru og elskerinde blev kærligheden fatal. Mange spørgsmål står ubesvarede tilbage. For hvad er sandheden om pagten? Kunne Blixen med sine magiske evner manipulere den unge Bjørnvigs handlinger og fjernstyre hans tanker? Eller var Bjørnvig selv ansvarlig for affæren, der endte så grueligt galt?

Louise Lindblad: Obscuritas er produceret af Louise Lindblad for Vores Tid med støtte fra William Demant Fonden. Redaktør er Rikke Caroline Carlsen. Du kan finde flere podcast om historie ved at søge på Vores Tid i din podcast app.

Elisabeth Nøjgaard: Vi skal høre sangen 'Where Ever You Walk', som var en sang, Karen Blixen hørte sammen med Thorkild Bjørnvig. En af hendes yndlings stykker, som hun også hørte aftenen før hun døde her på Rungstedlund i 1962.
[sang og melodi]

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Obscuritas 3:6 En åndelig affære](#)

Produceret af Louise Lindblad for Vores Tid